

บทที่ 1

บทนำ

กาแฟอราบิก้า เป็นหนึ่งในพืชที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานแก่เกษตรกรชาวเขา เพื่อปลูกทดแทนพืชเสพติดและลดปัญหาการทำลายสภาวะแวดล้อมบนพื้นที่สูง โดยมีการส่งเสริมปลูกตั้งแต่แรกเริ่มก่อตั้งโครงการพัฒนาพื้นที่สูง และทรงมีพระราชดำริให้มีการพัฒนา จนได้กาแฟอราบิก้าสายพันธุ์ต้านทานโรคราสนิมที่ปลูกอย่างแพร่หลายในพื้นที่สูงทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ปัจจุบันกาแฟอราบิก้าได้รับความนิยมและมีความต้องการบริโภคเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้มีการแข่งขันจากผู้ผลิตทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น นอกจากการแข่งขันด้านปริมาณการผลิตแล้ว คุณภาพผลผลิตกาแฟอราบิก้า คือปัจจัยหลักที่ผู้รับซื้อและผู้บริโภคให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ดังนั้นผู้ผลิตจึงต้องควบคุมคุณภาพและใส่ใจรายละเอียดในทุกกระบวนการผลิต ตั้งแต่ระดับแปลงจนถึงมือผู้บริโภค (สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง, 2555)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่ (องค์การมหาชน) และมูลนิธิโครงการหลวงได้ร่วมดำเนินการวิจัยและส่งเสริมการปลูกกาแฟอราบิก้าให้กับเกษตรกรบนพื้นที่สูงที่มีสภาพพื้นที่ ภูมิอากาศ และมีศักยภาพของชุมชนเหมาะสม โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรสามารถผลิตกาแฟอราบิก้าโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของตนเองทั้งการปลูกเป็นพืชเชิงเดี่ยวและการปลูกร่วมกับต้นไม้ใหญ่ มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาการผลิตกาแฟอราบิก้าคุณภาพสูง โดยจะนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิตกาแฟอราบิก้าของโครงการหลวงไปทดสอบ สาธิต และเผยแพร่สู่เกษตรกรผู้ปลูกในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง เพื่อพัฒนาคุณภาพกาแฟอราบิก้าโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร จากความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญจากรัฐบาลโคลัมเบียในการให้คำปรึกษาแนะนำการผลิตกาแฟอราบิก้าของมูลนิธิโครงการหลวง ปัจจัยที่มีผลต่อผลผลิตและคุณภาพกาแฟที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การจัดการดินและการให้ปุ๋ยของสวนกาแฟ โดยการวิเคราะห์ดินเพื่อทำให้ทราบถึงปริมาณธาตุอาหารในดิน และคุณสมบัติดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกกาแฟในแต่ละช่วงอายุ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการจัดการธาตุอาหารกาแฟที่มีประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่าย และเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น การศึกษารุ่นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวินิจฉัยสถานะธาตุอาหาร และสมบัติดินของกาแฟอราบิก้า และวางแผนการจัดการธาตุอาหารพืชในสวนกาแฟ รวมถึงทดสอบเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตกาแฟอราบิก้าบนพื้นที่สูง

กาแฟอราบิก้ามีการปลูกบนพื้นที่สูงอย่างแพร่หลาย ปริมาณผลผลิตที่ได้แต่ละพื้นที่มีปริมาณและคุณภาพแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากมีความแตกต่างในแง่ของความแปรปรวนของพันธุ์กาแฟ การตัดแต่งกิ่ง การปลูกไม้บังร่ม การคลุมโคน การให้น้ำ และการอารักขาพืช ตลอดจนการให้ปุ๋ย (อาภรณ์, 2535) การปลูกกาแฟบนพื้นที่สูงมักประสบปัญหาอาการยอดแห้งตาย (die back) หรือผลแห้งตายคาต้น เป็นผลให้ผลผลิตและคุณภาพกาแฟลดลง สมเหตุหนึ่งเกิดจากการขาดธาตุอาหารที่จำเป็น ความไม่สมดุลระหว่างธาตุอาหารชนิดต่างๆ ดังนั้นการให้ปุ๋ยแก่กาแฟอาจเป็นวิธีการหนึ่งที่แก้ไขปัญหานี้ได้ (กษกร, 2537) การจัดการแปลงปลูกกาแฟอราบิก้าที่จะทำให้กาแฟมีการเจริญเติบโตได้ดีและให้ผลผลิตสูง ต้องมีการใส่ปุ๋ยที่มีธาตุอาหารที่พอเพียงสำหรับสร้างต้นและผลผลิต

ตลอดทั้งปี กาแฟเป็นพืชที่ต้องการธาตุอาหารพืชสูงโดยเฉพาะในช่วงระยะติดผลจนถึงระยะก่อนเก็บเกี่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการธาตุอาหารเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตกาแฟอราบิก้า

ขอบเขตโครงการวิจัย

ศึกษาการจัดการธาตุอาหารเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตกาแฟอราบิก้า โดยวินิจฉัยสถานะธาตุอาหารกาแฟอราบิก้า 18 พื้นที่ และทดสอบสาธิตเทคโนโลยีการจัดการธาตุอาหารกาแฟอราบิก้า โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร อย่างน้อย 3 พื้นที่

